

DEAD MAN'S LETTERS

schoolalarm een nucleaire aanval aankondigt. Precies zoals zo vaak geoefend, wandelen ze met hun lerars door een omgeving die zich gelukkig onbewust lijkt van wat mogelijk ophanden is. Tot in de laatste seconde laat Perry de onzekerheid in de bedrieglijk lege zomerlucht hangen.

EEN REËEL SCENARIO

Als vroege films al een poging deden een nucleaire aanval te verbeelden, was dat een wat gecamoufleerde verbeelding. Zoals Arch Obolers *Five* (1951), dat opent met shots van onder meer de Eiffeltoren en de Taj Mahal waarover zwarte rook geprojecteerd is. Hetzelfde geldt voor twee klassiekers uit 1964. Stanley Kubricks *Dr. Strangelove, or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb* eindigt met een montage van archiefbeelden van kernproeven, ironisch begeleid door de stem van Vera Lynn die 'We'll Meet Again' zingt. Sidney Lumets *Fail-Safe* verbeeldt het vallen van de bom op New York met een reeks ultrakorte, in *freeze frame* eindigende shots waarin het dagelijks leven abrupt tot stilstand komt.

Die twee films sloten achteraf bezien het eerste

THE WAR GAME

KISS ME DEADLY

atoomtijdperk in films af. Met de Cuba-crisis afgewend en de kernproeven die ondergronds doken, ebde de aandacht weg. Maar halverwege de jaren zeventig en zeker in de jaren tachtig werd een nucleaire oorlog een steeds reëlere dreiging, die doordrong in de huiskamers. De overheidsfoldertjes die in het Verenigd Koninkrijk werden verspreid spelen bijvoorbeeld een rol in de animatiefilm *When the Wind Blows* (Jimmy T. Murakami, 1986), over een gepensioneerd echtpaar op het platteland. Terwijl hij de adviezen op de folders tot op de letter volgt – hij bouwt een schuilplaats met deuren, schildert de ramen wit – maakt zij zich druk over butsen op het behang en verf op de gordijnen. Het mag allemaal niet baten. Na de bom slaat bij het echtpaar stralingsziekte toe, die ze te lijf gaan met aspirientjes, huidzalf en thee.

De in die jaren wezenlijke angst voor een nucleaire oorlog vertaalt zich in de jaren tachtig in een cluster televisiefilms dat zich nadrukkelijker begeeft op het grensvlak van feit en fictie, zoals het grotendeels uit nieuwsuitzendingen opgebouwde *Countdown to Looking Glass* (Fred Barzyk, 1984), waarin een door presentator Patrick Watson gespeelde nieuwslezer escalerende spanningen in de zee bij Oman verslaat. Cameo's van echte politici als Newt Gingrich en Eugene McCarthy ondersteunen het realiteitsgehalte van het in de film geschetste scenario.

In plaats van de atoombommen in te bedden in sciencefiction, parabel of politieke satire, presenteren deze films een nucleaire aanval als een reëel scenario. Zoals *Testament* (Lynne Littman, 1983) – een van de weinige door een vrouw geregisseerde films over de atoombom – waarin de oostkust van de Verenigde Staten in de radioactieve as wordt gelegd. In hetzelfde jaar verscheen *The Day After* van Nicholas Meyer. In deze zeker voor Amerikaanse begrippen grimmige

LEES VERDER OP 23

DANSPLAINING

De tragiek van Ah-nold

COLUMN | Dan Hassler-Forest zoekt als de Indiana Jones van de filmwetenschappen naar verborgen betekenissen en geheime kamers van de filmgeschiedenis.

Het zal weinigen ontgaan zijn: Arnold Schwarzenegger beleeft deze zomer een stevige comeback. In samenwerking met Netflix is de legendarische bodybuilder, filmster en politicus bezig met een imposant media-offensief: de komische actieserie *FUBAR* stond wekenlang bovenaan de ranglijsten van de streamingdienst, terwijl de driedelige documentaireserie *Arnold* een spraakmakende terugblik bood op de unieke loopbaan van de vermaarde *Austrian Oak*.

Voor iedereen van boven de veertig biedt deze hernieuwde zichtbaarheid een nostalgisch moment om van te smullen. In de jaren tachtig en negentig was hij immers een filmster zoals die nu nauwelijks nog bestaan: iemand wiens naam boven de titel min of meer garant stond voor financieel succes. De zeldzaam ambitieuze bodybuilder die gebrekkig Engels sprak, slaagde er ondanks alles in om jarenlang de meest geliefde Hollywood-ster te worden. Naast zijn vermogen om zijn eigen beperkingen goed in te schatten, was hij beter dan wie dan ook bereid om de draak met zichzelf te steken, en speelde hij jarenlang perfect in op veranderende trends. Zo kent iedereen hem als de onverbiddelijke Terminator, maar vergeten we soms dat zijn komische rol als de "perfecte" tweelingbroer van Danny DeVito in *Twins* een van zijn grootste successen werd.

Dat gevoel voor humor is nog steeds Ah-nolds grootste troef. Zoals we zowel in zijn (erg gelikte) documentaire als in *FUBAR* zien, heeft de 75-jarige veteraan nog steeds een onweerstaanbare charme die grootspraak met zelfspot combineert. Dat maakt hem tot een ideale mediapersoonlijkheid: iemand die oprecht en innemend overkomt, zonder dat je precies de vinger kunt leggen op wie hij is, of wat hem werkelijk drijft.

Juist daarom schuilt er ook een tragiek in dit schoolvoorbeeld van de *self-made man*. Zijn eigen relaas over zijn imposante carrière kan toch moeilijk verhullen dat hij aan het einde van zijn leven eenzaam is achtergebleven. Zijn ideale gezin raakte hij kwijt vanwege de onthulling van een buitenechtelijk kind met zijn huishoudster, hij eindigde zijn politieke loopbaan als een van de minst geliefde gouverneurs van Californië, en de video's waarin hij tegenwoordig via social media de wereld toespreekt, voelen vooral als krampachtige pogingen om nog enige relevantie te behouden.

Dit media-offensief om een "Schwarzenaissance" te forceren, voelt daarom los van de nostalgie ook een beetje pathetisch. Hij presenteert zichzelf nog steeds als het toonbeeld van het neoliberale individualisme, dat voorschrijft dat iedereen succesvol kan worden als je maar hard genoeg je best doet. Inmiddels weten de jongere generaties maar al te goed dat het niet zo werkt. Hoe leuk die man ook kan zijn, Arnold Schwarzenegger is uiteindelijk toch vooral de belichaming van de leegte die schuilt in eindeloze prestatiedrang.

DAN HASSLER-FOREST